

COMENTARI LINGÜÍSTIC

Més formes verbals castellanitzades

En el nostre darrer comentari remarcàvem casos de castellanismes que cometem sovint uns locutors de les nostres emissores. No es tracta de manllevar mots o girs d'expressió al castellà, sinó de calcar-los simplement, fent que en català tinguin el mateix sentit que tenen en llur idioma originari. L'error, doncs, és molt més greu.

Un d'aquests casos, recordem que és l'ús del pretèrit perfet (*va sortir, va dirigir, va parlar*) en llocs on cal emprar el pretèrit indefinit (*ha sortit, ha dirigit, ha parlat*), per tractar-se de fets ocorreguts el mateix dia que s'expliquen. Evidentment, els catalans diem «Aquest mati he vist en Jaume», encara que els castellans diguin «Esta mañana vi a Jaime».

Avui parlarem d'un altre calc de formes verbals del castellà que cometem molts catalans, més greu que el que acabem de combatre, per tal com és introduït en el nostre llenguatge parlat i usat a tort correntment.

Quan es tracta d'una obligació a complir, és usada, per influència del castellà, la combinació errònia *tenir que* en lloc de la correcta *haver de*. Així, sentim dir: «*Tenim que sortir aviat*», en lloc de «*Hem de sortir aviat*». A la ciutat de Barcelona, sobretot, es comet molt freqüentment aquesta falta.

Per algunes comarques és estesa la perifrasi «*tenir de*», tan condemnable com «*tenir que*», i substituïble també per la forma correcta «*haver de*». Direm, doncs, «*Hem de sortir, hauriem de sortir*», en comptes de dir «*Tenim que sortir, tindrem que sortir, tindriem que sortir*», — *tenim de sortir, tindrem de sortir, tindriem de sortir*.

També per imitació del castellà diem *Hi ha que veure* allà on els castellans dirien *Hay que ver*. Heus aquí un altre calc ben estès. I per cert que en català tenim un verb — *caldre* — que en aquests casos va com l'anell al dit. «*Cal veure*», per tant, és la forma correcta que fa del tot innecessària la còpia humiliant de l'espanyol.

Les intromissions forasteres en el llenguatge parlat són molt més difícils de combatre que les que erròniament han estat introduïdes en el llenguatge escrit i s'han mantingut exclusivament dintre d'ell. Aquestes darreres poden ésser bandedades pels homes de cultura, si els escriptors s'hi avenen, abans que envaei-

xin el camp del llenguatge parlat. Ara, quan un idioma exercita durant centenars d'anys una dominació oficial damunt d'un altre, i és l'únic que hom apren a l'escola, la seva influència s'allarga fins els dominis de la parla popular i desnaturalitza expressions vernacles, n'introdueix de noves i comet estralls de tanta magnitud, que calen anys i més anys i patriotisme i més patriotisme per tal d'adobar-los.—E. SARROCA

LLANTERNA

El agua en el suelo

Exclusives Cifesa, empresa cinematogràfica de producció espanyola, n'ha encertada una, «*El agua en el suelo*», que suara hem vist al Majestic i l'hem vista amb complaença.

En aquest film — que, ens cal dir-ho tot, l'argument i els diàlegs són dels germans Quintero, — hi hem conegut una artista espanyola, Maria Fresno, que ella sola ja val per una bona pel·lícula. I consti que ens referim, naturalment, a l'artista, i més concretament a l'artista en el sentit fotogràfic. Maria Fresno és d'una bellesa podríem dir-ne cinematogràfica. Té tota la pose de gran estel del cinema. I creiem que no tardaria — o no tardarà — a ocupar lloc preeminent en aquest món fantàstic del cinema mundial, si ella s'ho proposava i tenia la sort de trobar un bon director que, per exemple, no la deixés llegir tan plàcidament quan, en ficar-se al llit, s'adona que en un llibre seu, sense ella saber-ho, el seu autor hi ha escrit una dedicatòria prou expressiva perquè obligui a que una noia deixi de llegir sols sigui en aquell moment.

«*El agua en el suelo*» és el símil de l'aigua i de l'honra que van per terra. És tan difícil tornar l'honra a una noia — o a un home — que hom hagi difamat, com recollir l'aigua tirada a terra. Sols que en aquest film, la difamació ha estat involuntària i al seu autor li és fàcil de fer quedar malament la dita popular. Ell, que havia difamat una noia sense conèixer-la i un capellà que tampoc no coneixia, en trobar-se amb una i amb altre, a ell li fa ofrena de la seva amistat i a ella li dóna el seu nom i el seu amor.

Repetim que l'obra és força ben feta. I estaria millor encara si no es repetia tant el mateix paísatge i no es repetissin situacions semblants com les entrades de la noia amb els gossos a casa seva, i les seves passejades per la platja, massa iguals i que denoten falta d'enginy en el fotògraf.

AGEA

DXXX

«Tres lanceros bengalies»

Es una pel·lícula sentimental, amb aquest sentimentalisme nordamericà tan infantívol i tan agermanat amb l'arrogància física dels personatges. Els grans sacrificis i les humiliacions, per als americans, han d'ésser vinculades en el tipus més atraient i més simpàtic. Així inciten més a la pietat i remouen amb major puixança la simpatia. Però de totes formes el film és ben lograt, i d'una tècnica meravellosa. Hi ha de tot i força: fins uns actors que es disputen a veure qui ho farà millor. Amb tot, «Tres lanceros bengalies» no depassarà del rang dels «Beau Geste», «Beau Ideal», etc., etc. Però el públic veurà aquest film amb complaença, i més d'una noia somniarà amb aquell Mac-Gregor (Gary Cooper), que ja porta tants somnis acaparats.

«Turandot»

Quan els alemanys diuen «anem a fer una pel·lícula», la fan. Digui-ho, sinó, «Noies d'uniforme». Però quan diuen «anem a fer bestieses», també ho fan. Digui-ho, sinó, «Turandot». I damunt de tot, quan els és plaent enredar l'escena amb il·luminacions atrabiliàries i enrevessar els decorats de forma que l'espectador no sàpiga on es troba i acabi per ni voler saber-ho, els alemanys actuen com veritables mestres.

Tot això constatarà el pobre que es gastí les pessetes per veure Willy Fritsch (aquell actoràs d'«Asfalto») i Kate de Nagy en un dels bunyols més reeixits de la «Ufa». Però el film fa riure i val més això que una garrotada.

«Cuando el amor muere»

El públic no va ni a trets al local on exhibeixen aquest film. Potser és perquè acostumen a donar el milloret que es produeix. El dia que projectaven «Cuando el amor muere», érem, ben comptats, quaranta-tres espectadors. La pel·lícula s'ho porta, per xo, puix que cantant les veritats es perden les amistats i trobaríem moltes famílies que es creurien que el film va per elles. Molt ben interpretat; magnífic de forma i tan ben ambientat, que hom s'hi troba en mig d'aquell drama tan vulgar i tan punyent.

Aquestes, estimat lector, són les novetats potser més reeixides en cinematografia, que ens ha donat la Pàsqua d'enguany.

L'ALTRE